

II Ca 706/21

POSTANOWIENIE

Dnia 25 lutego 2022 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział II Cywilny – Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia Małgorzata Radomska-Stęplewska

po rozpoznaniu w dniu 25 lutego 2022 r.

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku D. P. (1) i D. P. (2)

przy uczestnictwie (...) Sp. z o. o. z siedzibą w P.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji wniesionej przez uczestnika postępowania

od postanowienia Sądu Rejonowego w Obornikach

z dnia 2 marca 2021 r.

sygn. akt I Ns 362/16

postanawia:

I. zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że:

1. oddalić wniosek;

2. nakazać ściągnąć od uczestnika postępowania na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Obornikach kwotę 6.182,80 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych, a pozostałymi kosztami postępowania obciążyć wnioskodawców i uczestnika postępowania w zakresie przez nich poniesionym;

II. kosztami postępowania odwoławczego obciążyć wnioskodawców i uczestnika postępowania w zakresie przez nich poniesionym.

Małgorzata Radomska-Stęplewska

UZASADNIENIE

Wnioskodawcy D. P. (1) i D. P. (2), działając przez pełnomocnika będącego radcą prawnym, wnieśli o ustanowienie na rzecz przedsiębiorcy (...) Sp. z o.o. w P. na nieruchomości stanowiącej ich własność, położonej w P., oznaczonej jako działki nr (...) o łącznej powierzchni 6,7400 ha, opisanej w księdze wieczystej (...) Sądu Rejonowego w O. służebności przesyłu polegającej na prowadzeniu eksploatacji sieci przesyłowej należącej do uczestnika, a w tym na prawie swobodnego dostępu i dojazdu do urządzeń przesyłowych w celu wykonywania prac eksploatacyjnych, konserwacyjnych i remontowych oraz usuwania ewentualnych awarii sieci przesyłowej i jej rozbudowy (w ramach przestrzennych ustanowionej służebności i z minimalizacją uciążliwości dla wnioskodawców) oraz obowiązku znoszenia przez każdorazowego właściciela nieruchomości obciążonej ograniczeń i zakazów wynikających z istnienia

urządzeń wchodzących w skład tej sieci, a także korzystania z nieruchomości obciążonej w sposób zgodny z aktualnie obowiązującymi przepisami dotyczącymi urządzeń przesyłowych, ochrony zdrowia i życia ludzkiego w pasie eksploatacyjnym o szerokości 3 m dla sieci niskiego napięcia, w pasie 10 m dla linii średniego napięcia oraz w pasie 30 m dla linii wysokiego napięcia za jednorazowym wynagrodzeniem ustalonym przez Sąd, wraz z wyznaczeniem drogi dojazdowej do urządzeń przesyłowych o szerokości 4,5 m. Nadto wnioskodawcy wnieśli o zasądzenie od uczestnika na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego oraz kosztów postępowania toczącego się przed Sądem Rejonowym Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu o zawezwanie do próby ugodowej.

W uzasadnieniu wniosku wskazano, iż wnioskodawcy są właścicielami wyżej opisanej nieruchomości, na której usytuowane są urządzenia przesyłowe stanowiące część sieci przesyłowej należącej do uczestnika. Pismem z dnia 17 kwietnia 2015r. wnioskodawcy zwrócili się do uczestnika o uregulowanie stanu prawnego elementów sieci przesyłowej, jednak do zawarcia umowy ustanawiającej służebność przesyłu nie doszło. Uczestnik odmówił także zawarcia ugody w sprawie przed Sądem Rejonowym Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu. W związku z powyższym uznać należy, iż zaszły wszystkie przesłanki do ustanowienia służebności przesyłu za wynagrodzeniem (k. 2-4).

Uczestnik postępowania (...) Sp. z o.o. w P., działając przez pełnomocnika będącego radcą prawnym, w odpowiedzi na wniosek wniósł o oddalenie wniosku oraz zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swego stanowiska uczestnik wskazał, iż na nieruchomości wnioskodawców znajdują się fragmenty linii średniego i wysokiego napięcia, a przedsiębiorstwo przesyłowe posiada tytuł do korzystania z części nieruchomości wnioskodawców w zakresie jej bieżącej eksploatacji, tj. w zakresie służebności przesyłu. Tytuł ten miały stanowić załączone decyzje wywłaszczeniowe. Nadto uczestnik podniósł zarzut zasiedzenia prawa służebności przesyłu, wskazując, że urządzenia przesyłowe zostały podłączone do napięcia 28 listopada 1961r., a zasiedzenie nastąpiło na rzecz uczestnika w dniu 5 grudnia 2010r., przy założeniu dobrej wiary, zaś w przypadku linii średniego napięcia z dniem 31 grudnia 2007r., przy założeniu złej wiary, licząc okres zasiedzenia od dnia zakończenia remontu kapitalnego linii w m. P.. Dalej wskazano, że linia wysokiego napięcia została podłączona z dniem 30 czerwca 1966r., a linia średniego napięcia – z dniem 31 grudnia 1977r. Przy założeniu dobrej wiary nabycie służebności nastąpiłoby na rzecz Skarbu Państwa z dniem 30 czerwca 1986r. i z dniem 31 grudnia 1987r. Linie te zostały przekazane na majątek poprzednika prawnego uczestnika. Zgodnie z art. 292 k.c. służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności, a do posiadania służebności przepisy o posiadaniu rzeczy stosuje się tylko odpowiednio (art. 352 k.c.). Uczestnik i jego poprzednicy prawni korzystają z domniemania ciągłości posiadania. Nie ma przy tym obowiązku wskazywania nieruchomości władnącej, wystarczy wskazać na związek urządzeń znajdujących się na gruncie z przedsiębiorstwem przesyłowym.

Postanowieniem z dnia 2 marca 2021 r. w sprawie o sygn. I Ns 362/16 Sąd Rejonowy w Obornikach w pkt. 1 ustanowił na rzecz (...) Sp. z o.o. służebność przesyłu na nieruchomości położonej w P., gmina R., stanowiącej działki nr (...) o łącznej powierzchni 6,7400 ha, opisane w księdze wieczystej (...) Sądu Rejonowego w O.dla napowietrznej linii elektroenergetycznej średniego napięcia 15 kV i napowietrznej linii wysokiego napięcia 110 kV o łącznej powierzchni pasa służebności 0,9261 ha, o przebiegu zobrazowanym na mapie stanowiącej załącznik do opinii biegłego Ł. F. z dnia 2 stycznia 2019r., stanowiącej integralną część niniejszego postanowienia, a której treścią jest znoszenie istnienia na nieruchomości obciążonej i w przestrzeni nad powierzchnią tej nieruchomości wymienionych wyżej urządzeń przesyłowych oraz prawo korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do dokonywania konserwacji, remontów, modernizacji urządzeń przesyłowych lub ich instalacji wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren odpowiednim sprzętem za jednorazowym wynagrodzeniem w kwocie 28.550 zł, płatnym solidarnie na rzecz wnioskodawców wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, liczonymi od tej kwoty od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia do dnia zapłaty; w pkt. 2 kosztami postępowania obciążył uczestnika postępowania i z tego tytułu zasądził od uczestnika postępowania na rzecz:

a) wnioskodawców solidarnie kwotą 834 zł, w tym kwotą 497 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,

b) Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Obornikach kwotą 6.182,80 zł tytułem zwrotu wydatków na opinie biegłych tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa.

Podstawą wyżej wskazanego rozstrzygnięcia były następujące ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego:

Wnioskodawcy D. P. (1) i D. P. (2) są na prawach wspólności majątkowej małżeńskiej współwłaścicielami nieruchomości położonej w P., stanowiącej działki nr (...) o łącznej powierzchni 6,7400 ha, opisanej w księdze wieczystej (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w O.

Podstawą nabycia własności była zawarta przez wnioskodawców w dniu 4 lutego 2015 roku umowa przeniesienia własności nieruchomości. W przeszłości nieruchomość należała do L. T. (który nabył ją od Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w P.), a następnie do jego córki, od której własność nabyli wnioskodawcy. W chwili nabycia opisanej nieruchomości były na niej posadowione urządzenia przesyłowe należące do uczestnika. Przedmiotowe działki są częściowo zagospodarowane. Na działce nr (...) znajduje się zabudowa mieszkaniowa i gospodarcza oraz stawy. Działka nr (...) jest niezabudowana. Dla części nieruchomości obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w zakresie realizacji celu publicznego – przebudowy istniejącej napowietrznej elektroenergetycznej jednotorowej linii 110 kV R.-W. (uchwała nr (...) Rady Miejskiej w R. z dnia 28 lutego 2017r.). Dla pozostałego terenu, na którym działki są położone nie obowiązuje aktualny plan zagospodarowania przestrzennego. Ze Studium uwarunkowań i kierunku zagospodarowania przestrzennego Gminy R. wynika, że część działki nr (...) leży na terenach objętych zagrożeniem powodzią oraz terenów trwałych użytków zielonych, zadrzewień i dolin rzecznych.

Przez opisane wyżej działki przebiegają napowietrzne linie elektroenergetyczne: średniego napięcia SN 15 kV oraz wysokiego napięcia 110 kV. Na trasie przebiegu linii 15 kV odprowadzono szereg odgałęzień, które zasilają stacje transformatorowe 15 kV/0,4 kV, od których rozchodzą się linie niskiego napięcia 0,4 kV zasilające odbiorców indywidualnych i instytucjonalnych. Łączna powierzchnia pasa służebności wynosi 0,9261 ha. Obecnym właścicielem w/w urządzeń przesyłowych, posadowionych bez zgody wnioskodawców i ich poprzedników prawnych, jest uczestnik postępowania (...) Sp. z o.o. w P.. Nie jest znana dokładna data wybudowania i rozpoczęcia eksploatacji urządzeń przesyłowych na nieruchomości wnioskodawców.

W wyniku poprowadzenia przez w/w nieruchomość opisanej infrastruktury przesyłowej doszło do ograniczenia możliwości ich zagospodarowania poprzez wprowadzenie stref ochronnych – pasów technologicznych dla urządzeń elektroenergetycznych. W konsekwencji zachodzi konieczność zachowania strefy ochronnej dla linii energetycznej wolnej od zabudowy kubaturowej oraz nasadzeń drzew wysokich oraz zapewniającej prawidłową eksploatację wybudowanego urządzenia przesyłowego, a także bezpieczeństwo prac wykonywanych w jego sąsiedztwie.

Wartość prawa służebności przesyłu wynosi 28.550 zł.

W dniu 13 czerwca 2019r. została wydana decyzja Wojewody (...) ograniczająca sposób korzystania z nieruchomości objętej księgą wieczystą (...) poprzez udzielenie uczestnikowi zezwolenia na założenie i przeprowadzenie na przedmiotowej nieruchomości przewodów i urządzeń służących do przesyłu energii elektrycznej dla inwestycji celu publicznego polegającej na przebudowie po istniejącej trasie napowietrznej linii wysokiego napięcia 110 kV relacji R.-W.. W decyzji określono szerokość pasów zajętej powierzchni na każdej z działek. Wskazano również, że prace dotyczyć będą demontażu istniejącego stanowiska słupowego i posadowienia jednego nowego stanowiska słupowego

Pismem z dnia 17 kwietnia 2015r. wnioskodawcy zwrócili się do uczestnika z wnioskiem o zawarcie umowy o ustanowienie służebności przesyłu za wynagrodzeniem w kwocie 231.750 zł i odszkodowanie za bezumowne korzystanie w wysokości 185.400 zł. Do zawarcia umowy jednak nie doszło. Nadto wnioskodawcy wystosowali wezwanie do próby ugodowej w celu zawarcia ugody w przedmiocie zapłaty na ich rzecz kwoty 226.530 zł jednorazowego wynagrodzenia z tytułu zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu, jednak do ugody również nie doszło.

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie dowodów z dokumentów, opinii biegłego z dziedziny elektroenergetyki, opinii biegłego z dziedziny geodezji oraz opinii biegłej z dziedziny wyceny nieruchomości.

Zgromadzone w aktach sprawy dowody z dokumentów Sąd uznał za wiarygodne – nie były one kwestionowane przez żadną ze stron, a Sąd nie znalazł powodów, by czynić to z urzędu.

Sąd uznał za wiarygodne i przydatne do czynienia ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie opinie wszystkich biegłych. Opinie były kompletne, nie zawierały luk i błędów logicznych, wykonane zostały w sposób fachowy i zgodny ze standardami obowiązującymi biegłych. Na zgłoszone do opinii zastrzeżenia biegli z dziedziny elektroenergetyki i wyceny nieruchomości odnieśli się w sposób wyczerpujący w opiniach uzupełniających. Wyjaśnienia te uznać należało za przekonujące, a wnioskodawcy i uczestnik nie zdołali podważyć prawidłowości sporządzonych opinii. Sąd oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłej z dziedziny nieruchomości, albowiem doprowadziłoby to do przedłużenia postępowania i zwiększenia jego kosztów. Zdaniem Sądu, biegła prawidłowo wyliczyła wynagrodzenie za ustanowienie służebności i nie było podstaw, by w ramach tego wynagrodzenia wliczać utratę wartości nieruchomości.

Sąd pominął dowód z przesłuchania wnioskodawców z uwagi na ich nieusprawiedliwione niestawiennictwo.

Na podstawie ustalonego stanu faktycznego Sąd Rejonowy poczynił następujące rozważania:

Przepis art. 305(1) k.c. stanowi, że nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49§1, prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu). Zgodnie z art. 305(2)§2 k.c. jeżeli przedsiębiorca odmawia zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu, a jest ona konieczna do korzystania z urządzeń, o których mowa w art. 49§1, właściciel nieruchomości może żądać odpowiedniego wynagrodzenia w zamian za ustanowienie służebności przesyłu. Urządzenia, o których mowa w przywołanym przepisie art. 49§1 k.c. to urządzenia służące do doprowadzania lub odprowadzania płynów, pary, gazu, energii elektrycznej oraz inne urządzenia podobne nie należące do części składowych nieruchomości, jeżeli wchodzą w skład przedsiębiorstwa. Z kolei w myśl art. 305(4) k.c. do służebności przesyłu stosuje się odpowiednio przepisy o służebnościach gruntowych. Jak wskazuje się w orzecznictwie właściciel nieruchomości może złożyć wniosek, o którym mowa w 305(2)§2 k.c. także wówczas, gdy jedyną przyczyną odmowy zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu jest spór co do wysokości wynagrodzenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 października 2010r., III CZP 66/10, LEX nr 621345). Zgodnie z art. 626§3 k.p.c. w sprawach o ustanowienie służebności przesyłu stosuje się odpowiednio przepisy §1 i 2, dotyczące ustanowienia służebności drogi koniecznej. Ten ostatni przepis stanowi, że przed wydaniem postanowienia o ustanowieniu drogi koniecznej sąd powinien przeprowadzić dowód z oględzin nieruchomości, chyba że okoliczności istotne dla wytyczenia drogi koniecznej są niesporne i niewątpliwe albo że przeprowadzenie dowodu z innych przyczyn nie jest potrzebne.

Odnosząc powyższe do realiów rozpatrywanej sprawy wskazać należy przede wszystkim, iż w świetle dokumentów dołączonych do wniosku nie mogło budzić wątpliwości, że wnioskodawcy – jako właściciele nieruchomości opisanej we wniosku – byli legitymowani do wystąpienia z żądaniem ustanowienia służebności przesyłu za wynagrodzeniem. Za spełnione uznać należało także pozostałe określone w cytowanych wyżej przepisach przesłanki żądania ustanowienia służebności. Bezspornym było, że urządzenia elektroenergetyczne znajdujące się na nieruchomościach wnioskodawców stanowiły własność uczestnika, a – w świetle treści odpowiedzi na wezwanie wnioskodawców z dnia 17 kwietnia 2015r. i braku zawarcia ugody przed sądem – niewątpliwym było, że uczestnik odmówił ustanowienia służebności w drodze umowy.

W odpowiedzi na wniosek uczestnik postępowania zgłosił dwa zarzuty. Pierwszy z nich – który, w razie jego skuteczności, czynił jednocześnie bezprzedmiotowym drugi z zarzutów (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2014r., III CZP 87/13, Legalis nr 797812) – sprowadzał się do twierdzenia, że uczestnik posiada tytuł prawny do korzystania z nieruchomości wnioskodawcy. Na poparcie powyższego uczestnik

powołał się na decyzję Naczelnika Miasta R. z dnia 24 listopada 1976r., wydaną na podstawie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości, która zezwalała Przedsiębiorstwu (...) na prowadzenie robót związanych z remontem kapitalnym linii energetycznej SN 15 kV przebiegającej przez nieruchomości osób prawnych i fizycznych według załącznika stanowiącego integralną część decyzji. Postępowanie dowodowe nie wykazało słuszności tego zarzutu. Z powołanej decyzji nie wynika, by dotyczyła ona którejkolwiek z działek objętych wnioskiem w niniejszej sprawie – nie zostały one wymienione w załączniku na k. 84 akt. Żadna z pozostałych decyzji dołączonych do odpowiedzi na wniosek nie została natomiast wydana w trybie art. 35 ustawy o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości.

Drugi z zarzutów dotyczył nabycia przez zasiedzenie prawa służebności przesyłu, co miało nastąpić co do linii wysokiego napięcia z dniem 30 czerwca 1976r. lub 30 czerwca 1986r. na rzecz Skarbu Państwa, co do linii średniego napięcia z dniem 31 grudnia 1987r. na rzecz Skarbu Państwa lub z dniem 31 grudnia 2007r. na rzecz uczestnika, bądź z dniem 5 grudnia 2010r., a początek biegu tego terminu miał się rozpocząć od dnia 5 grudnia 1990r., tj. od daty wejścia w życie ustawy z dnia 29 września 1990r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz.U. Nr 79, poz. 464), przy przyjęciu dobrej wiary. Zdaniem uczestnika nabycie nastąpiło po upływie 20 lat, albowiem legitymował się dobrą wiarą. Stanowisko to zakwestionowali wnioskodawcy, podnosząc, że uczestnik korzystał z cudzej nieruchomości bez tytułu prawnego, co jest równoznaczne ze złą wiarą. Argumentację tę należało podzielić. Słusznie także wnioskodawcy zauważyli, iż z dokumentów dołączonych do odpowiedzi na wniosek nie wynika, by dotyczyły one elementów sieci posadowionych na działkach wnioskodawców. Chcąc wykazać zasadność zarzutu zasiedzenia uczestnik winien przede wszystkim udowodnić z jakim momentem uczestnik bądź jego poprzednik prawny rozpoczął korzystanie z urządzeń, tzn. z jaką chwilą rozpoczęto eksploatację tych urządzeń. Konieczne jest w tym zakresie wykazanie daty przyłączenia urządzeń do sieci. Na tę okoliczność uczestnik nie przedstawił wiarygodnych dowodów. Na podstawie dokumentów dołączonych do wniosku nie sposób ustalić kiedy sieć została wybudowana i kiedy została uruchomiona i czy faktycznie dokumenty te dotyczą sieci przebiegających przez nieruchomości wnioskodawców. Niektóre z nich są fragmentaryczne bądź nieczytelne – tytułem przykładu wykaz właścicieli, którzy mieli wyrazić zgodę na wejście na grunt w związku z remontem linii średniego napięcia (k. 72-74) nie koresponduje z wykazem gruntów (k. 78-80) w części dotyczącej działek objętych wnioskiem. Zdaniem Sądu, w tej sytuacji początek biegu terminu zasiedzenia należało liczyć od dnia 5 grudnia 1990r. Uczestnik powoływał się na istnienie dobrej wiary, podnosząc, iż spełnił wymogi formalnoprawne konieczne do przeprowadzenia inwestycji i postawienia urządzeń. Stwierdzić jednak należy, iż okoliczności tej uczestnik nie wykazał. W aktach brak pozwolenia na budowę, a także innych dokumentów świadczących o potencjalnej zgodzie na zajęcie nieruchomości w zakresie posadowienia i utrzymywania na niej tych odcinków sieci. Wątpliwym w takiej sytuacji jest przyjmowanie dobrej wiary po stronie uczestnika, skoro nie dysponował zgodą właściciela nieruchomości bądź jego poprzednika prawnego. Zarówno uczestnik postępowania, jak również jego poprzednicy prawni jako podmioty profesjonalne zapewne dysponowali wiedzą o rozmieszczeniu sieci, a także musiała być im znana treść ksiąg wieczystych. Na tej podstawie jako oczywisty jawi się wniosek, że podmioty te musiały mieć świadomość, że nie przysługuje im tytuł prawny do nieruchomości, przez które sieć przebiega. Powyższe sprzeciwiało się przyjęciu, by uczestnik był w dobrej wierze, a co za tym idzie, dla nabycia służebności przesyłu przez zasiedzenie konieczny był upływ 30 lat, liczonych od dnia 5 grudnia 1990r. Termin ten zatem upływał z dniem 5 grudnia 2020r., jednak z chwilą złożenia przez wnioskodawców wniosku w niniejszej sprawie doszło do jego przerwania. Stąd podniesiony przez uczestnika zarzut zasiedzenia nie mógł odnieść pożądanego skutku.

Odnieść należało się także do dokumentu znajdującego się w aktach księgi wieczystej (...) w postaci decyzji Wojewody (...) wydanej na podstawie art. 124 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami. Jak wskazuje się w orzecznictwie decyzja taka nie może legalizować „zaszłości”, czyli legalizować już istniejącego urządzenia posadowionego na nieruchomości. Taką legitymację może uzyskać jedynie przy zastosowaniu konstrukcji prawa cywilnego. Dopóty to nie nastąpi jest oczywiste, że korzystanie z nieruchomości następuje bez tytułu prawnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 11 maja 2005r., III CK 556/04, Legalis nr 68752 i powołane tam orzecznictwo).

Chybiony okazał się również zarzut nadużycia prawa podmiotowego. Sąd nie dopatrył się przesłanek przemawiających za uwzględnieniem tego zarzutu. Okoliczność, iż sieci przesyłowe służą potrzebom odbiorców energii, a częstokroć także samego właściciela nieruchomości nie może przemawiać za uznaniem, iż wystąpienie z wnioskiem o ustanowienie służebności przesyłu stanowi nadużycie prawa podmiotowego.

Sąd uznał, że pas służebności określony przez biegłego z dziedziny elektroenergetyki, zakres służebności określony przez biegłą z dziedziny wyceny nieruchomości i zobrazowany na mapie sporządzonej przez geodetę jest zgodny z art. 287 i 288 k.c., które to przepisy na mocy odesłania z art. 305(4) k.c. stosuje się odpowiednio. Uczestnik kwestionował wprawdzie zarówno szerokość pasa służebności, jak i wielkość współczynnika „k” określonego przez biegłego elektroenergetyka, jednak, po analizie opinii uzupełniających – pisemnej i ustnej – uznać należało prawidłowość stanowiska biegłego. W szczególności biegły przekonująco wskazał z jakich względów w tym konkretnym przypadku zasadne jest przyjęcie takiej szerokości pasa służebności i dlatego współczynnik współkorzystania nie może zostać przyjęty na niższym poziomie, na co powoływał się uczestnik.

Mając na względzie powyższe, Sąd ustanowił na rzecz uczestnika postępowania na nieruchomości stanowiącej własność wnioskodawców służebność przesyłu, której treścią jest znoszenie istnienia na nieruchomości obciążonej i w przestrzeni nad powierzchnią tej nieruchomości urządzeń przesyłowych w postaci napowietrznej linii energetycznej średniego napięcia SN 15 kV oraz napowietrznej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV oraz prawo korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do dokonywania konserwacji, remontów, modernizacji urządzeń przesyłowych lub ich instalacji wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren odpowiednim sprzętem.

Za ustanowienie służebności Sąd przyznał jednorazowe wynagrodzenie w wysokości wyliczonej przez biegłą w opinii zasadniczej, dzieląc argumentację biegłej, iż brak podstaw do zaliczenia w ramach tego wynagrodzenia składnika w postaci utraty wartości nieruchomości. Słusznie także biegła oparła się na ustaleniach opinii biegłego z dziedziny elektroenergetyki i wyliczeniu powierzchni służebności wynikającej z opinii biegłego z dziedziny geodezji. Wynagrodzenie to uwzględnia wszystkie istotne czynniki, tj. wartość nieruchomości (nie może być wyższe od tej wartości), charakter i trwałość obciążenia, jego uciążliwość i wpływ jaki wywiera na sposób korzystania z nieruchomości przez właściciela, a także jest proporcjonalne do stopnia ingerencji w treść prawa własności. Przywołane kryteria – wobec braku ustawowej regulacji w tym zakresie – zostały wypracowane w orzecznictwie. Podkreśla się m.in., że wynagrodzenie należy się właścicielowi nieruchomości obciążonej za samo ustanowienie służebności, ma zrekompensować ograniczenie w korzystaniu z niej, przy uwzględnieniu stopnia ingerencji w prawo własności, i jest niezależne od poniesienia szkody. Jeżeli właściciel poniósł szkodę, powinien to udowodnić, a doznany uszczerbek majątkowy musi być wzięty pod uwagę przy ustalaniu „odpowiedniego” wynagrodzenia (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2012r., IV CSK 56/12, LEX nr 1227856 i powołane tam orzecznictwo). Ponadto uwzględniać należy, czy urządzenia przesyłowe służą także zaspokojeniu potrzeb właściciela nieruchomości obciążonej i wówczas ewentualnie odpowiednio je pomniejszać. Przy wyborze charakteru wynagrodzenia trzeba mieć na względzie okoliczności sprawy i interes stron (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2012r., V CSK 190/11, LEX nr 1212828). Zwraca się także uwagę, że w ustawie mowa o ustanowieniu służebności przesyłu „za wynagrodzeniem”, a nie „za odszkodowaniem”. Oznacza to, że wolą ustawodawcy nie było wyłącznie wyrównanie uszczerbku, jaki następuje w majątku właściciela nieruchomości obciążonej wskutek ustanowienia służebności przesyłu. Pojęcie wynagrodzenia jest szersze niż pojęcie odszkodowania. W razie powstania szkody, fakt ten musi być brany pod uwagę przy określeniu wysokości należnego wynagrodzenia, choć należy się ono właścicielowi nieruchomości obciążonej także wtedy, gdy żadnej szkody nie poniósł. Natomiast na właścicielu, który powołuje się na szkodę wyrządzoną mu na skutek obciążenia jego nieruchomości służebnością przesyłu, ciąży dowód zgodnie z regułą art. 6 k.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2012r., II CSK 401/11, LEX nr 1211144 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2000r., V CKN 43/00, OSNC 2000/11/206). Sąd Najwyższy zauważył również, że roszczenie o ustanowienie służebności przesyłu za odpowiednim wynagrodzeniem pozwala zrealizować ten sam interes, co roszczenie o naprawienie szkody z powodu pogorszenia rzeczy, a ten sam interes nie może być zaspokajany podwójnie (por. uchwałę z dnia 8 września 2011r., III CZP 43/11, niepubl.). Wyliczone przez

biegłą wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu Sąd zasądził solidarnie na rzecz wnioskodawców (punkt 1 postanowienia).

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 520§2 k.p.c., uznając, że interesy uczestników w niniejszej sprawie były sprzeczne. Nie ulega wątpliwości, że swą odmową ustanowienia służebności w drodze umowy na etapie przedsądowym uczestnik spowodował konieczność wystąpienia z wnioskiem, co wygenerowało koszty postępowania. Na koszty te składała się opłata od wniosku w kwocie 40 zł (poniesiona przez wnioskodawców), koszty postępowania w sprawie o zawiązanie do próby ugodowej w łącznej kwocie 297 zł (poniesione przez wnioskodawców), koszty opinii biegłych w łącznej wysokości 8.182,80 zł (poniesione przez uczestnika do kwoty 2.000 zł oraz tymczasowo przez Skarb Państwa do kwoty 6.182,80 zł) oraz wynagrodzenie pełnomocnika wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 497 zł (§5 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych). Kosztami tymi w całości obciążono uczestnika postępowania, zasądzając na rzecz wnioskodawców kwotę 834 zł w tym kwotę 497 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, a na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Obornikach kwotę 6.182,80 zł tytułem wydatków na opinie biegłych tymczasowo wyłożonych przez Skarb Państwa (pkt 2 postanowienia).

Apelację od powyższego wyroku wniósł uczestnik postępowania.

Apelujący reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika zaskarżył orzeczenie w całości, zarzucając Sądowi Rejonowemu:

1) naruszenie art. 233 k.p.c. w zw. z art. 227, 231 k.p.c. poprzez pominięcie dowodów przedłożonych przez uczestnika i w związku z tym błędną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i uznanie, że na podstawie przedłożonych dokumentów nie można ustalić stanu faktycznego sprawy, tj. kiedy oddano do eksploatacji urządzenia znajdujące się na nieruchomości wnioskodawcy oraz, że ich remont nie wpłynął na ich przebieg i stan posiadania oraz nie wynika z niej, iż dotyczy urządzeń znajdujących się na nieruchomości wnioskodawcy, w sytuacji w której z przedłożonych dokumentów m.in.:

- a) akceptacja Prezydium (...) w P. z dnia 04.02.1965 r.,
- b) plany trasy linii WN W.-R.,
- c) protokół z odbioru technicznego linii 110 kV W.-R. z dnia 30.06.1966 r.,
- d) wyciąg z księgi inwentarzowej dot. linii WN,
- e) mapa oraz plan sytuacyjny z remontu linii SN z 1977 r.,
- f) decyzja Urzędu Wojewódzkiego nr 129/76 z dnia 13.10.1976 r.,
- g) decyzja Naczelnika Miasta R. z dnia 24.11.1976 r.,
- h) załącznik do decyzji z dnia 24.11.1976 r. - wykaz właścicieli gruntów,
- i) decyzja Naczelnika Miasta W. z dnia 26.01.1977 r.,
- j) oraz inne wskazane w odpowiedzi na wniosek na stronie 4-5

a nadto z opinii biegłego sądowego elektroenergetyka z 08.08.2017 r. (str. 11, 12) wynika, że urządzenia przesyłowe istniały na nieruchomości od 1966 r., 1977 r. (następnie poddano je remontowi) przy czym, „żaden z tych remontów nie spowodował zmiany przebiegu linii”

wynika, że dotyczą nieruchomości w miejscowości P. (w szczególności działek (...)), a zatem również nieruchomości należących obecnie do wnioskodawcy oraz wynika, w jakim roku oddano do eksploatacji urządzenia (świadczy o tym

choćby sam tytuł protokołów), co w konsekwencji miało wpływ na wynik postępowania poprzez nieuwzględnienie podniesionego przez uczestnika zarzutu zasiedzenia służebności,

2) naruszenie art. 233 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c., 231 k.p.c. i 278 k.p.c. poprzez błędną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i uznanie, że na podstawie opinii biegłego elektroenergetyka nie można ustalić kiedy oddano do eksploatacji urządzenia znajdujące się na nieruchomości wnioskodawcy (nie można poczynić ustaleń faktycznych) i kiedy zakończył się ich remont, w sytuacji w której z opinii biegłego wynika wprost, że urządzenia znajdujące się na nieruchomości powstały w latach 60 i 70, co w konsekwencji miało wpływ na wynik postępowania poprzez nieuwzględnienie podniesionego przez uczestnika zarzutu zasiedzenia służebności,

3) nieustalenie przez Sąd Rejonowy istotnych dla rozstrzygnięcia faktów:

a) linia średniego napięcia oraz wysokiego niskiego napięcia zostały wybudowane w latach 60. i 70. XX wieku

- linia wysokiego napięcia została podłączona z dniem 30 czerwca 1966 r. .

- linia średniego napięcia została podłączona z dniem 31 grudnia 1977 r.,

b) nieruchomość objęta postępowaniem stanowiła uprzednio własność Skarbu Państwa (Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w P.),

c) nieruchomość objęta postępowaniem stanowiła w dniu 05.12.1990 r. własność Skarbu Państwa,

d) Skarb Państwa realizując inwestycję zlokalizował urządzenie na swoim gruncie (stanowiącym jego własność), stąd nie było konieczności wskazywania nieruchomości w załączniku na k. 84 akt.

4) niezgodne z rzeczywistym stanem rzeczy uznanie przez Sąd Rejonowy, że:

a) z przedłożonej dokumentacji nie wynika, iż dotyczy ona urządzeń znajdujących się na nieruchomości wnioskodawcy,

b) na podstawie przedłożonej dokumentacji nie można ustalić kiedy oddano do eksploatacji urządzenia znajdującego się na nieruchomości wnioskodawcy oraz kiedy zakończył się ich remont,

5) naruszenie art. 35 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12.03.1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości w zw. z art. 8 ust. 2 i 3 ustawy z 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych poprzez jego niezastosowanie i uznanie, że uczestnikowi nie przysługuje trwały administracyjny tytuł prawny do korzystania z nieruchomości wnioskodawcy w zakresie urządzeń linii średniego napięcia,

6) naruszenie art. 124 ustawy o gospodarce nieruchomościami poprzez jego niezastosowanie i uznanie, że uczestnikowi nie przysługuje trwały administracyjny tytuł prawny do korzystania z nieruchomości wnioskodawcy w zakresie urządzeń linii średniego napięcia,

7) naruszenie art. 172 k.c. w zw. z art. 176 k.c. oraz art. 352 k.c. w zw. z art. 305(4) k.c. oraz art. 7 k.c. poprzez błędną wykładnię oraz niewłaściwe zastosowanie przedmiotowych przepisów, polegające na uznaniu, że:

- uczestnik postępowania nie nabył przez zasiedzenie prawa służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu polegającej na trwałym korzystaniu z urządzeń elektroenergetycznych znajdujących się na nieruchomościach wnioskodawców oraz, że początkowo data prowadząca do zasiedzenia powinna być liczona od 1966 r. i 1977 r. oraz, że urządzenia miały charakter czynny, a linie działają bez przerwy do chwili obecnej,

- uczestnik postępowania nie nabył w dobrej wierze uzasadnionej okolicznościami związanymi z budową urządzeń, do chwili złożenia wniosku przez wnioskodawcę i wyrażenia pierwszego sprzeciwu dotyczącego istnienia przedmiotowych

urządzeń, pomimo braku zgłaszania jakichkolwiek roszczeń do momentu wszczęcia niniejszego postępowania, a nabycie nieruchomości miało miejsce z siecią,

- domniemania z których uczestnik postępowania korzysta (w tym dobrej wiary) nie mają zastosowania w niniejszej sprawie,

8) naruszenie art. 292 k.c., 172 k.c. w zw. z art. 176 k.c. , art. 352 k.c. oraz art. 305(1) k.c. poprzez ich niezastosowanie i nieuznanie, że doszło do zasiedzenia służebności przesyłu w zakresie linii średniego i wysokiego napięcia,

9) naruszenie art. 305(1) k.c. oraz art. 305(2)§2 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie i obciążenie nieruchomości służebnością przesyłu za jednorazowym wynagrodzeniem w sytuacji, w której uczestnik zasiedział służebność przesyłu, a zatem nie mogło dojść do jej ustanowienia za wynagrodzeniem,

10) naruszenie art. 197 k.c. w zw. z art. 305(1) k.c. i art. 305(2)§2 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie i ustalenie, że wnioskodawca oraz uczestnik korzystać będzie z nieruchomości w przyszłości w niemalże równym stopniu (ustalenie współczynnika współkorzystania na poziomie 0,5 tj. w 50%).

Wskazując na powyższe uczestnik wniósł o:

zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez:

1) oddalenie wniosku w całości,

2) obciążenie wnioskodawcy w całości kosztami postępowania, w tym o zasądzenie od wnioskodawców na rzecz uczestnika postępowania kosztów zastępstwa procesowego, w tym opłaty skarbowej od pełnomocnictwa,

3) zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestnika kosztów postępowania za II instancję wg norm przepisanych oraz zasądzenie na rzecz uczestnika kosztów zastępstwa procesowego od wnioskodawcy.

W **odpowiedzi na apelację** wnioskodawcy wnieśli o oddalenie apelacji w całości oraz o zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawców kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się uzasadniona, gdyż na uwzględnienie zasługiwał zarzut uczestnika postępowania dotyczący nabycia służebności przesyłu przez zasiedzenie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że Sąd Okręgowy uzupełnił postępowania dowodowe i przeprowadził dowód z akt dawnej księgi wieczystej nr (...) Sądu Rejonowego w O., w której do 1992 r. były zapisane istotne dla sprawy działki nr (...) (odpis akt dawnej KW (...) na k. 542-555 akt). Z działu II ww. księgi wieczystej wynika, że od 1973 r. właścicielami nieruchomości byli E. i S. K. po połowie. Następnie w dniu 10.09.1976 r. jako właściciela wpisano ich syna Z. K., a na wniosek z 16.08.1979 r. – Rolniczą Spółdzielnię Produkcyjną w P.. Z kolei (...) w P. działki nr (...) w dniu 15.04.1992 r. sprzedała L. T., zostały one wówczas odłączone z KW (...) i wpisane do KW (...) Sądu Rejonowego w W. L. T. sprzedał ww. działki K. T. w dniu 3.07.2000 r., która z kolei sprzedała je wnioskodawcom D. i D. P. (2) w dniu 4.02.2015 r. Działki te obecnie zapisane są w KW nr (...) Sądu Rejonowego w O. (dokumenty z akt KW nr(...) na k. 461).

Sąd Okręgowy nie podzielił zarzutów apelacji dotyczących naruszenia art. 35 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12.03.1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości w zw. z art. 8 ust. 2 i 3 ustawy z 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych poprzez jego niezastosowanie i uznanie, że uczestnikowi nie przysługuje trwały administracyjny tytuł prawny do korzystania z nieruchomości wnioskodawcy w zakresie urządzeń linii średniego napięcia oraz naruszenia art. 124 ustawy o gospodarce nieruchomościami poprzez jego niezastosowanie i uznanie, że uczestnikowi nie przysługuje trwały administracyjny tytuł prawny do korzystania z nieruchomości wnioskodawcy

w zakresie urządzeń linii średniego napięcia. Podkreślić bowiem należy, że z przedłożonej do akt decyzji Naczelnika Miasta R. z dnia 24 listopada 1976 r. (k.83 akt) nie wynika, że jest ona ostateczna (brak na niej klauzuli ostateczności) i że dotyczy spornych działek nr (...), w szczególności działki o tych numerach nie zostały wymienione w załączniku do decyzji wydanej na podstawie art. 35 ustawy z 12.03.1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (k. 84 akt). Wbrew twierdzeniu apelującego, w tym czasie działki te stanowiły własność Z. K., (a nie Skarbu Państwa, czy RSP P.), a zatem powinny być wymienione w załączniku do decyzji. Sąd Odwoławczy podzielił zatem stanowisko Sądu I instancji, że uczestnik nie wykazał, że przysługuje mu trwały administracyjny tytuł prawny do korzystania z nieruchomości wnioskodawców w zakresie urządzeń linii średniego napięcia.

Na uwzględnienie zasługiwał natomiast zarzut uczestnika postępowania dotyczący błędnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, skutkującej uznaniem, że na podstawie przedłożonych dokumentów nie można ustalić, kiedy oddano do eksploatacji urządzenia znajdujące się na nieruchomości wnioskodawców oraz, że ich remont nie wpłynął na ich przebieg i stan posiadania. Przede wszystkim wskazać należy, że w wydanej w sprawie opinii z dnia 8.08.2017 r. biegły sądowy z zakresu elektroenergetyki Z. M. (1) podał, że znajdujące się w aktach sprawy dokumenty (k. 60-87 akt) informują o lokowaniu, budowie, odbiorach i modernizacji linii 110 kV i 15 kV w okolicach miejscowości P.. Z dokumentów tych wynika, że lokowanie linii wysokiego napięcia 110 kV biegnącej przez nieruchomość wnioskodawców rozpoczęto w 1965 r. (k.61 akt), a budowę zakończono i odebrano w 1966 r. (k. 63 i 63v akt). Linia ta nie była modernizowana. Co do linii średniego napięcia przedstawiono jedynie dokumenty dotyczące jej kapitalnych remontów. Remont linii 15 kV w 1977 r. objął wymianę słupów z drewnianych na betonowe, wymianę przewodów, izolatorów i ustrojów. Remont linii średniego napięcia 15 kV w 1994 r. dotyczył rozbudowy linii poprzez wprowadzenie nowych odgałęzień, co spowodowało konieczność wymiany części słupów. Według biegłego żaden z tych remontów nie spowodował zmiany przebiegu linii (opinia biegłego Z. M. k. 152-153 akt). W ocenie Sądu Okręgowego, zebrany materiał dowodowy (tj. ww. dokumenty oraz opinia biegłego sądowego z dziedziny elektroenergetyki) pozwolił ustalić, że do rozpoczęcia eksploatacji linii wysokiego napięcia 110 kV przebiegającej przez nieruchomość wnioskodawców doszło z pewnością w okresie do 31.12.1966 r. (k. 63 akt – protokół odbioru linii 110 kV W.-R. z 30.06.1966 r.), a linii średniego napięcia 15 kV – do 31.12.1977 r. (skoro w 1977 r. dokonywano już jej remontu).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy za uzasadnione uznał zarzuty apelacji dotyczące błędnego nieuwzględnienia podniesionego przez uczestnika zarzutu zasiedzenia służebności przesyłu. Podzielając stanowisko Sądu Rejonowego, że uczestnik postępowania (i jego poprzednicy prawni) korzystali z nieruchomości wnioskodawców (i ich poprzedników prawnych) w złej wierze, Sąd Odwoławczy przyjął, że bieg zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu co do linii wysokiego napięcia 110 kV rozpoczął swój bieg z dniem 31.12.1966 r. i upłynął z dniem 31.12.1986 r. Natomiast bieg zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu (służebności przesyłu) co do linii średniego napięcia 15 kV rozpoczął swój bieg z dniem 31.12.1977 r. i upłynął z dniem 31.12.2007 r.

Dodać należy, że nie budziła wątpliwości Sądu Okręgowego także ciągłość posiadania tej służebności (przy uwzględnieniu regulacji art. 340 k.c.). Z urzędu wiadomo Sądowi, że aktem notarialnym z dnia 12 lipca 1993r. dokonano na podstawie ustawy z dnia 5 lutego 1993r. o przekształceniach własnościowych niektórych przedsiębiorstw państwowych o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...) w P. w spółkę akcyjną Skarbu Państwa pn. (...) S.A. Zauważyć zresztą należy, że dopiero ustawa z 5 lutego 1993r. stanowiła podstawę prawną do przekształceń własnościowych przedsiębiorstw państwowych wytwarzania oraz przesyłu i zbytu energii elektrycznej i cieplnej (art.1 ust.1 pkt.3) i to w jednoosobowe spółki Skarbu Państwa. Niewątpliwie zachodziły podstawy do przyjęcia przeniesienia przez Skarb Państwa na Spółkę posiadania służebności. Skoro bowiem Skarb Państwa był jedynym akcjonariuszem Spółki i nie prowadził równoległe samodzielnej działalności gospodarczej związanej z zaopatrywaniem odbiorców w energię elektryczną, to winno być oczywiste, że przeniósł posiadanie wszystkich urządzeń koniecznych do niezakłóconego kontynuowania tejże działalności na danym terenie na utworzoną do tego celu Spółkę Skarbu Państwa. Podkreślić należy, że dla skutecznego przeniesienia posiadania nie są konieczne czynności prawne. Przeniesienie to może nastąpić w myśl art. 348 k.c.

przez wydanie rzeczy, wyrażone także przez wydanie dokumentów umożliwiających rozporządzenie rzeczą, jak również wydanie środków, które dają faktyczną władzę nad rzeczą. Strona może wykazać takie przeniesienie każdymi dostępnymi jej środkami dowodowymi, podlegającymi ocenie zgodnie z zasadami logiki i doświadczenia życiowego. Z uchwały z dnia 17.12.2002r. wynika, że zmieniono firmę spółki na Grupa (...) SA. Na podkreślenie przy tym zasługuje fakt, że jedynym akcjonariuszem wymienionej spółki był nadal Skarb Państwa. Następnie, uchwałą z dnia 23.09.2004r. nadzwyczajnego walnego zgromadzenia Grupy (...) S.A. zmieniono statut spółki m.in. wykreślając z jej nazwy wyrazy (...). Także w tej dacie jedynym akcjonariuszem Spółki był Skarb Państwa. W końcu, w dniu 30.06.2007r. w wykonaniu wcześniej podjętych uchwał, została zawiązana przez (...) S.A. (zgodnie z obowiązkiem z art.9d ustawy z dnia 10.04.1997r. Prawo energetyczne) spółka operatora systemu dystrybucyjnego – pn. (...) sp. z o.o. na rzecz której nastąpiło zbycie przez (...) S.A. oddziału prowadzącego działalność w zakresie dystrybucji energii elektrycznej. Mając na uwadze ustalenia dotyczące wybudowania i posiadania przez Skarb Państwa przedmiotowych urządzeń energetycznych, nieprzerwanego z nich korzystania wyłącznie przez państwowe zakłady energetyczne, a następnie przez utworzone na bazie ich majątku oraz posiadanych przez Skarb Państwa praw, spółek akcyjnych Skarbu Państwa, wynikające z przedstawionych dokumentów ustalenia dotyczące kolejnych przekształceń własnościowych tych zakładów energetycznych i ich czynności prawnych związanych z przenoszeniem wszelkich praw, ostatecznie na uczestnika - nie sposób bez naruszenia zasad logicznego wnioskowania przyjmować, że Skarb Państwa nie przeniósł posiadania tych urządzeń na poprzedników prawnych uczestnika, ci zaś na uczestnika. O ciągłości posiadania i kolejnych przeniesieniach posiadania w sposób przewidziany w art. 348 k.c. przez Skarb Państwa na Państwowe Zakłady (...) w P. i przez te ostatnie na (...) Spółkę Akcyjną Skarbu Państwa, a w końcu na uczestnika – dowodzi już fakt nieprzerwanego korzystania przez wskazane wyżej podmioty z przedmiotowych urządzeń w celu przesyłu energii elektrycznej, ich konserwacji i naprawy (k.44-57).

Zdaniem Sądu Okręgowego, uczestnik wykazał za pomocą przedłożonych przez siebie dowodów swoje następstwo prawne po Skarbie Państwa, a następnie po kolejnych jego następcach. W przypadku przedsiębiorstwa państwowego następstwo prawne wynika z art. 5 ustawy z dnia 5 lutego 1993 r. o przekształceniach własnościowych niektórych przedsiębiorstw państwowych o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa, a w przypadku kolejnych następców, następstwo prawne wynika z art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h. i z art. 494 § 1 k.s.h. Następstwo to za każdym razem miało charakter sukcesji uniwersalnej, a więc wiązało się z przeniesieniem ogółu praw i obowiązków z poprzednika prawnego na następcę (lub było tylko zmianą nazwy).

Skoro zatem uczestnikowi postępowania przysługuje tytuł prawny do korzystania z przedmiotowej nieruchomości w zakresie służebności przesyłu, brak było podstaw do ustanowienia służebności przesyłu w oparciu o przepis art. 305² § 2 k.c., w związku z czym wniosek D. i D. P. (1) należało oddalić.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Odwoławczy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że w punkcie 1. oddalił wniosek.

Powyższe skutkowało zmianą orzeczenia o kosztach postępowania przed Sądem I instancji. O kosztach tych orzeczono na podstawie art. 520 § 1 k.p.c., uznając, że nieuiszczone koszty sądowe winien uiścić uczestnik postępowania, bowiem wydatki na opinie biegłych sądowych wiązały się z jego udziałem w sprawie, która ostatecznie doprowadziła do uregulowania sytuacji prawnej urządzeń uczestnika na gruncie wnioskodawców. Mając to na uwadze, Sąd Okręgowy zmienił punkt 2. zaskarżonego postanowienia w ten sposób, że nakazał ściągnąć od uczestnika postępowania na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Obornikach kwotę 6.182,80 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych, a pozostałym kosztami postępowania obciążył wnioskodawców i uczestnika postępowania w zakresie przez nich poniesionymi.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono w punkcie II. postanowienia na podstawie art. 520 § 1 k.p.c., obciążając nimi wnioskodawców i uczestnika postępowania w zakresie przez nich poniesionym.

Małgorzata Radomska-Stęplewska